

nogen meget blomstrende Tilværelse, idet nemlig ikke ret mange ville søge til den, men mere ville interessere sig for den ny Linie, som skulde vokse sig stærk og efterhaanden blive en Hovedlinie for Ungdommens Dannelse her i Danmark.

Der er dog at bemærke, at der er to Fag, som man tænker sig som Fællesfag for alle disse tre Linier, og derved som Midtpunkt for den Dannelse, der meddeles paa Modersmaalet. Disse to Fag ere Modersmaalet og Historien. Historie tænker man sig ikke i Mellemskolen gjort til egentligt Hovedfag. Jeg tror, at det er almindelig erkendt blandt Skolemænd, at i de Aar egner den sig ikke godt dertil. Men heroppe maa den blive det, men dog med den Omflytning af Værdierne, at den rykker mere og mere op mod Nutiden, og at den mere direkte forstaaes som et Forstudium til at begribe Nutidens Samfund. Derfor er det Tanken at optage saadanne Emner, som man plejer at kalde Samfundskundskab, d. v. s. alle Oplysninger om Danmarkshistoriens Gang udmunde med fyldige Samtaler og Øvelser i at forstaa Danmarks nuværende Statsbygning, Forvaltning, Næringsliv osv., saa at man derfra ser ud til de andre nordiske Lande og videre til de andre omgivende Lande. Det er en Vækst, som af mange Lærere og ved mange Bøger er forsøgt i Løbet af de sidste 10—15 Aar, men som kræver en ny Skoleplan og en ny Eksamensordning for virkelig at blive god.

Det andet Fag er Modersmaalet. Den Rolle, det skal spille i den ny Skole, ligger mig endnu mere paa Hjerte, og hvis det bliver saaledes, som dette Fags Venner og de, der komme til at bære det frem, tænke sig, tror jeg, det kan blive noget rigtigt godt, ikke blot for Skolen, men for vort Folk som Helhed. I 1870 tænkte jo Venstre i dette Ting, som jeg før sagde, paa at skabe en særlig nordisk-historisk Retning i den lærde Skole. Det lykkedes ikke, og jeg tror, at hvis de havde faaet det skrevet op den Gang, var dets Udførelse i Praksis fuldstændig mislykkedes, thi man kan ikke lave en Skole, inden Lærere og Forældre og Elever ere i Stand til at bygge den Skole op, og navnlig kan man ikke undvære Lærerne til dette. Man fik i 1870—71 sat ind et Kursus i Oldnordisk som Stamformen eller dog noget nær Stamformen til vort Modersmaal som Støtte for den historiske Forstaaelse deraf. Oldnordisk blev indført i de lærde Skoler, men man havde ikke ret mange Lærere til det. De fleste Lærere toge det som en

lille Filologi for sig selv, og med Undtagelse af nogle faa Steder i Landet mislykkedes gennem mange Aar dette Fag, saa det blev forhadet af Eleverne og af liden Betydning for deres Dannelse. Rektorerne af den gamle Skole, som altid havde set ondt til det, kunde da altid med Undtagelse af Lefolii i Viborg og en enkelt anden let enes om at foreslaa: Oldnordisk (Svensk) bortfalder ved hver Lejlighed. Men det er blevet anderledes, efter at vi i Danmark have faaet Lærere, der forstaa dette Fag paa rette Maade. Naar jeg er bleven en Ven og en Elsker af det Fag, kommer det af den Omstændighed, at jeg tilfældigvis gik i Skole i en af de faa Latinskoler her i Landet, som havde en Lærer, der selv holdt af det Fag og virkelig vidste, hvad der skulde gøres ud af det. Nu have vi faaet Lærere, Folk, som vide, hvad nordisk Sprogvidenskab, Litteratur- og Kulturhistorie er. Vi faa flere og flere af dem omkring i Landet, Folk, der begribe denne Faggruppe og ere Elskere af den. Der er i Bilaget til Andragendet om 3die Retning skitseret i saadanne store Træk, hvori sligt kan skitseres, en Plan, jeg i Hovedtrækkene kan give mit fulde Bifald som Vejledning til, hvad man skulde gøre ud af dette Fag. Det skulde føre os ind ikke blot i vore nuværende danske og nordiske Sprogformer og deres Indhold. Det skulde ikke blot gøre det let for de unge at læse almindelig Svensk — det tager ikke ret lang Tid — det skulde ogsaa føre dem ind i denne vor Søsternations bedste Aandsliv, lukke det op for dem, saa at de for Fremtiden i Livet af sig selv søgte derhen, af sig selv regnede det til den Verden, som var aabnet for dem. Og det skulde føre os videre. Medens de fleste vel ville være Venner af den Tanke, at de levende nordiske Sprog som Svensk skulle vi lægge mere Vægt paa end hidtil — mere end hidtil! Det vil sige lidt mere end Nul, i Øjeblikket er det omtrent Nul, — vil der være andre, som staa noget tvivlende over for, om man nu ogsaa skal læse noget af et Sprog som Oldnordisk. Hertil er at bemærke, at Oldnordisk endnu ikke er et helt dødt Sprog, thi det Sprog, som tales paa Island og paa Færøerne, er ikke saa overmaade langt fra det Sprog, der litterært kaldes Oldnordisk. Men dernæst vil jeg sige: Her er det eneste Punkt i hele Skolen, hvor man virkelig kan give de unge Mennesker Dokumenterne til Selvsyn af, hvad en historisk Udvikling vil sige. Her kan vi ved Selvsyn lære dem at genfinde deres Modersmaal tilbage til Reformations-